

toe, dat Saedeleer ook al even weinig de aangeduide persoon was om eene moreele opleiding op zich te nemen. Hun invloed was dus, ik druk erop, ónrechtstreeksch. Op dien invloed kom ik straks terug.

Want eerst moet ik er op wijzen, welke loopbaan die van Gustave van de Woestijne zou zijn geworden, indien hij om plus-minus het jaar 1900 in Sinte Martens Laethem niet was beland.

Op dat oogenblik werd beschouwd als de ware grootmeester, de echte leider van de Vlaamsche, meest-moderne schilderkunst de impressionist Emiel Claus, die verblijf hield op anderhalf uur afstands van Sinte Martens Laethem, te Astene. Geen wonder dat zijne kunst de jongeren, die denzelfden leeftijd hadden, of ongeveer, van mijn broeder Gustave, aantrok en tot navolging opwekte. Te meer dat Emiel Claus de beminnelijkste, gulste en geestigste man ter wereld was. Wel traden die opkomende en schroomvallige kunstenaars den meester niet al te nader: ook Claus kon niet gelden voor een leerarend professor. Maar er ging van hem een roep uit van geestige levendigheid, die opwekkend was als een fluïede, en tevens zóo klaarblijkend en overtuigend overeenstemmende met zijne blijde en pittige kunst, dat voor de jongere schilders, waar zij met hun ambacht nog lastig aan het worstelen waren, Emiel Claus wel het toonbeeld, neen: het natuurlijke oerbeeld van het Kunstenaarschap moest zijn.

Er kwam bij, dat het Clausiaansch impressionisme en luminisme maar eene heel geringe inspanning des geestes eischte, zelfs niet op diepe en gerijpte aandoening berustte, en gemakkelijk voerde tot verleidelijke resultaten. Ge weet dat de meeste Vlaamsche schilders hun oorsprong hebben in den werkenden stand of in de kleine burgerij; dit was ook het geval met de onmiddellijke makkers van Gustave van de Woestijne of die de Kunstacademie een jaar of twee vóór hem of na hem hadden verlaten. Er zijn drie uitzonderingen: Hippolyte Daeye, Constant Permeke en Frits van den Berghe, die dan ook nooit tot de slaafsche navolgers van Claus hebben behoord. Het spreekt vanzelf dat minder-ontwikkelden dan zij, daarenboven vaak gebonden, bij dage, aan een ambacht dat met hogere aspiraties niet dan vage betrekkingen onderhield, met gulzigheid moesten opgaan in eene kunst, die in feite niet dan op zintuigelijkheid gegrondvest was. Een scherp gezicht, een vaardige hand; een stel verfijnde kleurtjes om het zwart-gevende mengen te vermijden en het vlug-rythmisch neêrzetten der toetsen: men bekwam het gewenschte licht-gewemel: hoogste doel, in de kleurenharmonie: toen reeds overdrachtelijke vooropgezetheid; men gaf „de la Joie”; men zei: dit is het Leven, en men mocht slapen zonder de knagende onrust om het onbereikbare.

De geestdrift van Claus' meest overtuigde volgelingen is geluwd, lang nog vóór den dood van hun Meester, misschien dieper betreurd, deze, om zijne milde goedhartigheid als mensch en innig-warme oprechtheid